Rumburk | Detail mlýna

Identifikační údaje

Adresa	Rumburk Strážný vrch 35 408 01
Okres	Děčín
Katalogové číslo	P 229
Katastrální území	Rumburk
GPS	50° 57' 18.5'' 14° 33' 54.7''
Mapová značka	Holandský / Objekt bez technologie
Poloha vůči obci	800 m V od MU
Číslo kulturní památky	29942/5-3865 - jako kaple sv. Jana Křtitele otevřít list NPÚ
Přístupnost	Nepřístupný
Rok stavby	1787
Rok zániku	

Stručný popis

Tento mlýn má výjimečnou historii. Kapli, postavenou v roce 1725 na přání Terezie z Liechtensteinů a z důvodu josefínských reforem zrušenou, koupil v roce 1787 za 211 zl. rumburský obchodník s plátnem Fidelis Salomon. Nechal objekt přestavět na větrný mlýn holandského typu o dvojím složení a přistavěl i obytné stavení. Historické prameny upozorňují na neobvykle složitou konstrukci mlýna. K jeho provozování byl přizván mlynář až ze Slezska, po jehož smrti už nikdo nedokázal mlýn provozovat. Syn Fidelia Solomona přestal mlít a budovu proměnil v hostinec. Další majitel tesař Franz Marschal se v roce 1841 pokusil provoz mlýna obnovit. Po čtyřech letech však musel mlýn pro dluhy prodat. Roku 1845 objekt koupil soukenický mistr Artl a po opravě ho vrátil církevním účelům. Po válce objekt sloužil jako vojenská hláska, chátral a čekal na zboření. V roce 1959 však převzala objekt do dlouhodobého pronájmu pravoslavná církev, která ho opravila a provozuje dodnes. To, že stavba byla kdysi větrným mlýnem, dnes již připomíná jen informační tabule. Objekt je památkově chráněn jako Kaple sv. Jana Křtitele
Pokorný:
Větrný mlýn na Strážním vrchu (dříve Hutberg nebo Johannisbergl) vznikl ze staršího kostelíka, který koupil v roce 1787 rumburský obchodník plátnem Fidelis Salomon a dal jej přestavět na větrný mlýn o 2 složeních.
Pramen (417) připomíná poněkud neobvyklý stavební vývoj : mlýn byl prý vystavěn v holandském typu, ale přestavěn pak na dřevěný (Bockmühle). Mohlo jít vskutku o typ u nás málo známého zařízení. Svědčila by tomu i zpráva, že mlynář byl povolán ze Slezska a když předčasně zemřel, nebyli jeho nástupci s to, uvést mlýn do řádného provozu. Panující tu silný vítr uváděl mlýn do tak rychlého chodu, že rozrušil vnitřní zařízení.
Syn Fidelia Salomona, Samuel, nedal již mlýn obnovit. Budova chátrala, až v roce 1845 byl objekt získán zpět římsko-katolickému farnímu úřadu. Po roce 1945 byla zpustošená kaple renovována a převzala ji pravoslavná církev k náboženským účelům.
Pomístní název Windmühlberg, vyskytující se v literatuře (418) nebyl potvrzen (417); jako parcely se uvádí č. 796 a 79 (419).
(417) GÚ – ČSAV, VM – Č, sdělení odboru pro vnitřní věci rady MěNV v Rumburku z 12.8. 1970, čj. 1757/70.
(418) Die letzten Windmühlen im nordböhmisch-sächsischen Grenzgebiete, Raichenberger Zeitung, Reichenberg, 15.3. 1928, 2-3.
(419) Náměstí má výškový bod 383,92m, výškové body v městě pohybují se kolem 400m (Srovnej Státní mapu 1:5000 – odvozenou, list Varnsdorf 8-4, 1954).

472. RUPRECHTOV, o. Vyškov. Větrný mlýn beraní u čp. 144, asi 400m sz. od obce, vlevo od polní cesty na Kuhlov, kóta 528, trať roku 1834 U srnčí obory, 1930 Pode mlýnem, pč. 169. Postaven roku 1834. Plocha 2 rakouské měřice zakoupeny za 89 zlatých konvenční měny od majitele Račic Jana sv. p. Mundyho. Mlynář byl povinen odváděti do vrchnostenského důchodu ročně12 zl., jeho nástupci z blízkého příbuzenstva 5% z kupní ceny, vzdělání příbuzní 10%. Vrchnosti, lesnímu personálu a vrchnostenskému služebnictvu v Ruprechtově a Podomí byl povinen šrotovati zdarma. V roce 1844 zaměstnán 1 dělník, ročně zpracováno na jednom složení 200 měřic obilí. Roku 1935 byl v evidenci Památkového úřadu v Brně, 1951 jednáno o

opravách, 1957 se dochovaly již jen zbytky stavby. Maj.: 1834 Jan Sigmund, 1840 Terezie Sigmundová a manžel Karel Hradský, 1874 Pavel Wagner, 1880 František Wagner, Františka, 1928 Josef Sekanina, Marie, 1943 německá branná moc, 1945 (1948) Josef Sekanina, Marie.
Spec. mapa Prossenitz u. Wischau 8-XVI, 1880.- Papežík, Vyškov. kraj. mapa, 1945.- Středisko geodézie Vyškov, katastrální mapy Ruprechtov 1826, 1930.- StA Brno C17, 16949, 146-147 v.: D 9, 2297.- Okresní soud Vyškov, pozemková kniha Ruprechtov, II, 279-280.- KSPPOP Brno,1985/35, 2127/35, 1551/51.- Vlastivědná příručka soudního okresu vyškovského, 83.- Okresní vlastivědné muzeum Vyškov, kresby Svatopluka Součka č. i. 3952, 3953).- Vorel, Haná, 38.- Vahala, Blanensko a Vyškovsko, 41, 111.- Messnerová, Moravanka, 23.10. 1935 (se snímky obou mlýnů a mlynáře).- Burian, Sborník SLUKO 1951-52, 168., snímek; ČE 1958, 313; Zprávy OVM Vyškov číslo 20, strana 6

Historie

■ Kaple sv. Jana Křtitele a křížová cesta na Hutbergu v Rumburku

Mgr. Josef Rybánský, Oblastní muzeum Děčín, pobočka Varnsdorf

Vznik a osudy kaple

Tam, kde dnes stojí malý kostelík, vystínený olšoky 1953 pronesenou cihlou, stávala opodál trafice kaple již v 17. století.[1] Kaplí, který v minulosti nosil pomístní jméno Hutberg, zkrátme my Strážný vrch. Tento název však neodpovídá původnímu pojmenování. Obyvatelé tehdejšího Rumburku totiž vycházeli z tvrdé jako pazourku jizlovecky zhe Hutweidch a jmenu tuty pravděpodobně vzešlo z útoku, jemuž vrch skoušel. Samotný Hutberg (jeho kapálka stálo v pořádku času cetli řada bouřlivých událostí. Snad úvodní rám tam bylo 1. července zpřístupnovacího roku 1900 vysvěcena nová křížová cesta. Tímto okrem stál být zároveň otvrzen a upevněn status velkou Hutbergu jako sakrálního okrsku.

Základní kámen barokní kaple byl položen kněžnou Kristinou Terezan z Lichtenštejna až v roce 1722 a ke stávajícímu dokončení stavby došlo o tři roky později.[2] O tom, jak kaple v dalšé svého stavbu vypadala, lze pouze spekulovat. Víceméně k úvodu pohled na místo a zjistil pospolitý ve třetí čtvrtině 18. století[3] a pozvrstvám tí lze se současnou situaci, můžeme usuzovat o centrální stavbě čtvercového půdorysu s okosazenými nárožími. Jednoznačně stručku se setkanatým vrcholem byla ukončena úzkou nevelkou s obalovou hlavi a osobitou dvaprumerným tym. pantarším křížem. Liturgicky byla kaple orientovaina na ose jihozápad – severovýchod. Hlavním průčelím se tedy otáčela směrem k místu (jihozápad) a zřídí pak stál na severných hodní stranš. Vnitřní prostor byl osvětlován dvěma okenními otvory umístěnými v opatá, v severozápadnímu a jihovýchodním průčelí. Přichod ke kaplí byl řešil ukončenou čtyřmi stromy.[4]

Zprávy o svěcenském císaře Josefa II. dodla, v roce 1784, kcerušená kaple a odvětená stavba byla o tři roky později vydražena ve prospěch rumburského měšťana a pálenícího lva svámka. Fidelia Salomone[5]. Nové majáté pak nechal kaplí přebudovat na větrný mlýn, původně holandského typu, tam se však nikdy nepodařilo zprovoznit, a proto byl přestavěn na mlýn kopicjící německý vzor. Tím ale Salomonovy stavitelské ambice nekončí, ji mlýnu přibyl ovinutý přístěr, kterí se v roce 1845 stal rezidencí provdě obnovené kaple. Nové majáté provedl byl zřejmě onaom původním vstupním portálem s otvorým předlohem, nadvětlíkem a stojanmi s ozdobnými ulámu po stranách. K původnímu mlýnu Salomon přistavěl ještě obytný dům a na jihu jižní stranš zahálil patřílo se zahrádkám alžbarem.[6] Těžko je zcela určil, věrné zůstáva, zachycena na rozkolorovéné kolorované pověrečné místa Rumburka datované kolem roku 1790.[7] Avšak Fidelius Salomon nezapomněl na původní účel stavby, a zřídí proto v nové zřízeném prostoru malý oltář osazený obrovitelnou kýtu Krista Janem Křtitelem. Toto umístění bylo zřejmě snadným inventáře zrušené kaple.[8]

Tyto tiskové zpatřím provázala mlýn a celá řada neštastných událostí. Kapličkáda údajná odvorvatá mlýnářského tovaryše, který byl povolán k jeho obsluze až ze Stráska. Tíží se zachovala zpráva o nehodě, při které mlýnářského učně zachytila kapálka a strašlá za ní táhlem dokola, až rádámce téměř upadl do bezvědomí. Aby toho nebylo málo, zdejší vítr často nádělkapalky i vnitřní vybavení mlýna.[9]

Nakonec zyn Fidélia Salomona, Samuel, uzhimálsu stavbu prodal. Mlýnský provoz byl nahrazen pivním šenkem a hatlinou, v níž se schánalo nejen zbytalá zbava, ale i odvádělí lentilky. V roce 1841 objekty zakoupil textilní mistr Franz Marschall z Lipové, který se pokusil o obnovení mlýnského provozu. Prověřilé důkty na něj byly svatbou osobace, a tak by mlýn v dubnu roku 1845 opět prodán v dražbě, tentokrát Franzi Kittlerovi z Rumburka. Stavba však obrazem znova změnila majitele. Kaplí ji rumburský měšťan a krejčovský mistr Andreas Arlt. Ten byl rozhodnut vrátit stavbě její původní účel a během krátké doby přebudoval bývalý mlýn znovu na kaplí. Jíž v květnu téhož roku byla na věží osazena nová makovice.[7]

Úspěší přebudovat větrný mlýn na kaplí Andreasa Artovi vesalí nájemce celního úřadu pan Pleyel. Její přestavba a nové vnitřní vybavení, lze předkládat cítit z zvony, byla podporována celou řadou dobrodinců. V hronice místra Rumburka je v roli donatorky uvedena vdova po vrchním úřednku Magdalena Schneidová a paní Milfrová, manželka výrobce bankétního dvoří Josefa Millera. Slavnostní vysvěcení kaple provedl na základě prosby Andreasa Arlta, pana Pleyela a zejména farářy pátera Maudera zámi Hermitrichy fiskálu Bartholomeua Hille. Ve čtyří hodiny odpoledne 24. září 1845 přijel jmenovaný hodnostář do města. Celý Pražské ulice bylo oražlovní slavnostnímu a na radnici probíhlo slavnostní přivítání vrchnostenským pánem a místním úředníkem, representanty obce a středočeského spolku. Poté biskup se vřemi začlenění pěvecí a hudební obřadnou nástěnou mimo hlavy zvolen byla místní kaplan pacelí slavnostní zvolen na obvyklé místo zasperbáldí slavnostní volenku.[11]

Je zajímavé, že zprávu o obnově a svěcení kaple ve. Jana Křtitele byla rozdělena do dvou částí. První byla uložena do znakovice na věži a informovala o historii a osudech kaple i velku Hutberga. Druhá, zjednající se vysvěcení kostela, jeho opětovného používání k bohoslužbám, vnitřního vybavení a zvonů, byla uzavřena v valentá za hlavním oltářem. Tato část se nepodařila na rozdíl od dokumentů z znakovice nikdy objevit. Popis slavnostního svěcení se však nalézá ale tyto tři na zrcátkách mělnické kroniky.

Kone 25. září 1845 se se rumburská farní sešla procesí, kterí dle přesně stanoveného pořadku vyrazilo na Hutberg k nové kaplí sv. Jana Křtitele. První hrálčí dle hlavní mládež, po ní následovaly cechy s cechovními prapory, dále pečené duchovenstvo s úředních okolí, konvent minimálí kapucínů a bislop ve slavnostním ornátu, za nim stříjce slavný kaplá Andreas Arlt s manželkou, podporovaný dvořanským dítě pan Pleyel spolu s ostatními dobrodinci, po nich následovalo měšťáče a vrchnostenské úředníctvo, místní honorace, členové střeleckého spolku a celé procesí uzavíral velký dav obyvatel města a celého okolí.[12]

Na Hutbergu proběhlo krunič svěcení a slavnostní mše také kázání vedené zamotným biskupem, ukončené zpěvem Te Deum laudamus. Poté se procesí ve stejném pořadku odebrala zpět do farního kostela. V podobné se konal slavnostní oběd pro duchovenstvo, úřednictvo a městskou samosprávu, při kterém významný návštěvníků proneslslavnostní toš. Chvíli dav stáno opustil biskup ostatní. Nejpůzději cestě byl už do Dolního Podlí doprovázen řadou významných obyvatel města.[13]

U příležitosti obnovení a svěcení kaple projevil biskup přání, aby verch Hutberg například než jménu Johannisberg. Obyvatelé místa si přáli zmínu jména ulice vedoucí k Hutbergu z Baumergasse na Johannisgasse a znalí hrace na jeho úpatí chtěli říkat Johannisthal. Všechna přání bylo vyslyšena a jménu případná, a to i na místních informačních plechových cedulích.[14]

Během přestavby v roce 1845 byla také změněna dispozice ozemních na longitudinální, a to přístavbou presbyteře na severovýchodní stranš a věže na stranš jihozápadní. Na severozápadní stěně presbyteře se nachází obdélné umělecký pálenovými dílanými erb z datují 1724, přičemž tímto pořadí čtěte je nejisté, neboť čty byl zjevně částí. Převažují na pravděpodobné, že tento erb původně zdobil hlavní průčelí barokní kaple a nazen byl rok před jejím vysvěcením. Vchod do kaple byl umístěn do podvětlí, které vzniklo jako předsíň na přestavby na větrný mlýn provedené Fidélem Salomonem. Determuje za nápis na pískovcovém průkladu nadvětlíka nesoucí zprávu o dané přestavbě a longuchem 1845. Ún roce 1878 došlo k dalšímu rozsáhlému znakovice, kterou provedl klempířský mistr Karel Mikšíček z Rumburka.[15] Jak citujeme, kopenická krátce poté zaslala stavbu mnou chátrat, a tak se v roce 1897 rumburský účitan Anton Ullrich rozhodl od Arlterých dědiců kaplu a obecný dům s pozemky zakoupit do majetku účastnického kostela v Rumburku.[16]

Patron kostela a majitel panství Johann z Lichtenštejnu dal ke kaplí osetřit a stěnové malíř 1800 zlatých k celkové částce 8 750, za níž byl celý areál zakoupen.[17] Avšak o rok později zdálo kaplí další neštěstí, tentokrát v podobě zásahu lučovým bleskem. Zanechal po sobě sedlech a střeše více než čtyřicet děr. Na jednu z poškozených *epora* kaplce se pak podílely dvě výnosné osobnosti tehdejšího Rumburka. Renovaci kaplic zabyt tuhe domu provedl stavebnímistr Josef Hampel a malovací kaple podalš malíř Josef Neumann z Hamiku Jindřichovu.[18] Datuje přestavby nalezneme na severovýchodním průčelí presbyteře nad okny, kde se nachází kmapoler 1898 s datováním křížem uprostřed.

Křížová cesta

Asi vesmír jedné z nejstudších cestovýcových křížových cest ve Šluknovském výběžku, právě tíž na vrchu Hutberg, se mohoslíš bez bídy problémů. Dílaní Ullrichů stálo při její stavbě pozdním v listopadu roku 1899, avšak místní radní, pro něž byla zřízení stavba turnem v roku, se pozastávějícně. Po mnoha peripetiích bylo místní stavebnípovolení zralonce vydáno 6 května 1900. Tehdy už v době, kdy již stavební práce na křížové cestě probíhaly. Do její výsledné podoby zasáhla rozmlá tatké nocobna majitele sousedních pozemků Rudolfa Prattera, který odmítal prodat jejich část. Přesvědčena ukázalí se ale v květnu práce rozbitky rupého sklocem červa bylý hlavní cestu dokončena.[19]

Slavnostní svěcení vykonal pátar Hilarius Pelcerný, kvardián kapucínského konventu v Rumburku. Ty sobotní odpoledne 1. července 1900 bylo znamý plné veřejné atmosféry. Od dělanského kostela se za čtrnáctí zastavení vydal pečené procesí, v jehož čele šrázdí členové rumburského Ládového spolku s mnoha prapory. Za nimi následovali zpěvácí kostelních písní, doprovázení kapelou, dále duchovenstvo a velké množství věřících. Samotné svěcení proběhlo na Hutbergu a celou cermonií zakončila slavnostní mše v kaplí Jana Křtitele.[20]

Stanovení plány křížové cesty a návěty jednotlivých zastavení vybrotvoil stavební mistr Josef Hampel z Rumburka. Reliéfní vyobrazení kalidého zastavení byla zakoupena v Mayerově keramickém umělecském ústavu v Mnichově (Mayersches Königliche Hof- und Kunstanstalt für künstlerische Arbeiten) za částku 1 458 zlatých. Kamenické práce provedl mistr Stefan Winkler z Dolních Křečan, a to včetně 1 475 zlatých. Celkové náklady na stavební křížové cesty činily 4 300 zlatých. Většina byla uhrazena z dobrovolných darů. Na jednotlivá zastavení přispěli částkou 250 zlatých dárci z Rumburka, Šluknova a Proseky,[21] jejichž jména jsou vyryta na pravé straně každého zastavení.

Křížová cesta byla o rok později oficiálním církevním aktem posvěcena. Každé zastavení je tvořeno pískovcovým reliéfem a železným křížem. Celá trasa vede od kaple sv. Jana Křtitele po okraji lesa a končí u kaple Nejsvětější Trojice. Celkem je jich 14, jak je u křížových cest obvyklé. Reliéfy jsou umístěny na nízkých podstavcích a mají jednotný rozměr 60 × 80 cm. Autorem reliéfů je rumburský sochař Josef Mayer, který pracoval v dílně svého otce Antona Mayera. Figury jsou provedeny v mělkém reliéfu, místy až na hranici plastického vyjádření. Mayer použil jemnozrnný pískovec z lomu u Dolních Křečan, který se dobře opracovává a dlouho drží ostré hrany.

Každé zastavení je doplněno nápisem v češtině a latině. Například u třetího zastavení, kde Ježíš padá poprvé pod křížem, je nápis: „Pane, smiluj se nad námi. Miserere nobis.“ Nápisy jsou vytesány do kamenného rámu reliéfu a jsou místy již obtížně čitelné. Při opravě v roce 1962 byly některé písmena znovu vyryty, ale původní hloubka se nedosáhla. Celkem je na cestě 14 zastavení, jak je u křížových cest obvyklé. Každé z nich je označeno číslem a krátkým nápisem. Například u třetího zastavení, kde Ježíš padá poprvé pod křížem, je nápis: „Pane, smiluj se nad námi. Miserere nobis.“ Nápisy jsou vytesány do kamenného rámu reliéfu a jsou místy již obtížně čitelné. Při opravě v roce 1962 byly některé písmena znovu vyryty, ale původní hloubka se nedosáhla.

Cesta vede mírným svahem a její celková délka je 1 240 metrů. Trasa byla navržena tak, aby poutníci mohli mezi jednotlivými zastaveními odpočívat. U každého z nich je lavička z místního pískovce. Celkem je jich 14, jak je u křížových cest obvyklé. Každé z nich je označeno číslem a krátkým nápisem. Například u třetího zastavení, kde Ježíš padá poprvé pod křížem, je nápis: „Pane, smiluj se nad námi. Miserere nobis.“ Nápisy jsou vytesány do kamenného rámu reliéfu a jsou místy již obtížně čitelné. Při opravě v roce 1962 byly některé písmena znovu vyryty, ale původní hloubka se nedosáhla.

Cesta vede mírným svahem a její celková délka je 1 240 metrů. Trasa byla navržena tak, aby poutníci mohli mezi jednotlivými zastaveními odpočívat. U každého z nich je lavička z místního pískovce. Celkem je jich 14, jak je u křížových cest obvyklé. Každé z nich je označeno číslem a krátkým nápisem. Například u třetího zastavení, kde Ježíš padá poprvé pod křížem, je nápis: „Pane, smiluj se nad námi. Miserere nobis.“ Nápisy jsou vytesány do kamenného rámu reliéfu a jsou místy již obtížně čitelné. Při opravě v roce 1962 byly některé písmena znovu vyryty, ale původní hloubka se nedosáhla.

22/ Na zadní straně oltářní desky je nápis: „Dne 12. května 1828 v pátek o třetí hodině odpolední. Dobře čtěte ji druhé jména Josef Tichý, a prosím je modlitbě přečíst pana Johanna. Přijmout ji téměř začínal. Oba pocházeli z Kácalu.

23/ *Memorabilienbuch der Pfarre Rumburg*, zápis pro rok 1901 a 1908.

24/ Čtyři ze vymalých vzorkovaných ber pomocí a pochopit, což vám bylo. Bůh buď podělovat za jazykovou úpravu *Vasaki Šternberové*, za cenné rady, připomínky a především získání informací o místě různé akce vedoucí ke kaplíce. Jana Křtitele a samozřejmě vřídu, že které doby vroce 1845 Václav a Zemanec. Také bych rád poděkoval Ester Sedlové za zpřístupnění farní matriky křtů farní matriky Mezna Rumburk, uschovávám duchovenstvo správce kostela Farního kostela Jana Křtitele provedení mu popsat jsou Vendulce Dvěrce za možnost prohlédnout si interiér starý a myšlenka a přesnou přesnáhlou portálu na nové místo v předsíň, zaschovaných Hlaholce Martinové Hankové a Danielovi za tiše a v Litoměřicích. Za cenné reprodukované obrázek při příležitosti oblasti Oblastního muzea v Děčíně Milena Rosenkranzová a Biskupství litoměřického.

Seznam literatury:

HOCKLET Anton, *Heimatskunde des politischen Bezirkes Rumburg*, Rumburg 1885.

JABLKOVÁ Iva, *Křížové cesty a sály*, Rumburk, in Mapy 04/2001.

JABLKOVÁ Iva, *Křížové cesty Šluknovského výběžku*, in: Bohemia Kreuzbergiana muzea Varnsdorf 2000/2001, s. 43–45.

JAHNI Heinrich, *Anton Salomon, der Rumburger*, in: Niederlausitz Hero 1939, Varnsdorf 1938, s. 83–87.

Der Johannisberg bei Rumburg, in: Niederlausitz Hero 1939, Varnsdorf 1938, s. 17.

POCHE Emanuel (ústředním autorů, *Umělecké památky Čech IV.*, Praha 1980.

SMETÁNKA Jan, *Rumburk, Město v Českém Severním*, Rumburk 1999.

Seznam pramenů:

Diecézní archiv v Litoměřicích, *Memorabilienbuch der Pfarre Rumburg 1750–1942*.

Muzeum Rumburk, kopie dokumentů z znalostní kaple se. Jana Křtitele v okladním přípisy, datováno 10. května 1845.

Muzeum Rumburk, *Pohled na Rumburk z ptačí perspektivy ze třetí čtvrtiny 18. století*, kolorovaná kresba, 53×38 cm, inventární číslo 12 870.

Muzeum Rumburk, *Kolorovaná pověrečná zachycující město Rumburk okolo roku 1790*, kolorovaná kresba, 40×57 cm, inventární číslo 12 868.

Státní oblastní archiv (SOA) Litoměřice – Státní okresní archiv (SokA) Děčín, Archiv města Rumburk, *Gedenkbuch der Stadt Rumburk (1816 – 1923)*, NAD 024, fas 230.

Architektura

Stav nemovitosti	Zcela přestavěn – bez historické hodnoty
Typ	Holandský
Dominantní stavební konstrukce	Zděná - kamenná
Historické prvky	
Parametry	

Technologie

Technologické vybavení	
Popis technologického vybavení	
Technologické vybavení	
Stopy po neexistující mlýnské technologii	
Doplňkový provoz	
Doplňkový provoz - popis	
Historické prvky	
Parametry	

Literatura a pramenyZajímavostiOstatníPhotogalleryZákladní obrázky

Historické fotografie a pohlednice

Obrazy